

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kérésre közli a hirdetések és közlések a kiadóihoz intézendők.

Isten Áldja a Tisztos Ipart!

Husz évvel ezelőtt hangzott el először, 1898 december 4-én ez a köszöntés és erre a szóra a nagyvárad teljesen szervezetlen iparos ifjuság összegyűlt a Kath. Legényegylet egyszerű kis helyiségében a volt Nagy Teleky-utcai volt Janky ház két szobájában, hogy kitartó önképzéssel megnyerje az emberek becsülését s az Isten áldását, nehéz életpályájához.

Vezérül, címerül egy szegény ná-záreti ács emlékéit választotta, a józsefét, ki igaz vala az Úr előtt.

Nem volt akkor még tekintélye az iparos ifjuságnak, nem volt öntudata sem. Még jó ruhára is alig tellett a nyomoruságos bérből s heti befizetéssel gyűjtötték a tagok kis tőkéit, hogy mindeniknek legyen egy kifogástalan fekete ünneplője.

Pár hónap alatt nem lehetett ráismerni a fiukra. Ébredt bennük az élethivatás öntudata, az előbbi nem hozzájuk méltó szórakozásoktól elfordultak és igazán az egész városnak kedves találkozási helye lett minden legényegyleti mulatság, háziestély, kirándulás.

Aki először jött az egyletbe, meglepte a csinosan öltözött fiatalság, a jó kedély és páratlan előzékenység a vendégek iránt.

Csakhamar szűk lett e hely s az egylet megvette mostani helyiségét, átalakította, szállóval, kószthelyiséggel látta el, később pedig az óriási magtárhelyiségből, Várad akkori legnagyobb dísztermét építette fel s megkapta a fejlődés teljes lehetőségét, kényelmes, szép otthonában.

Itt tartottuk a szakelőadásokat, a kedves háziestélyeket, tánckolont, házi bálakat, a közös szeretetvacsorákat, itt valósítottuk meg a legkiválóbb előadók vezetésével a hatalmas közművelődési programot: az uttörő szabadlyceumot.

Fiuk! mikor még legények voltunk a talpunkon, emlékeztek-e rá?

Micsoda kirándulásokat csináltunk! Micsoda zászló menetelési ünnepet, micsoda Tisza buktatást! Micsoda publikum járt előadásainkra, micsoda igazi, művelt, meleg otthonunk volt az egylet!

Husz esztendő, az idő hogy eljárt...! Nézzétek csak a családja első le-

veleit, az első alapító és családja névsorát.

Alapítók: Schlauch Lőrinc bíboros, Szmracsányi Pál püspök, Nogáll János kanonok, Vinkler József kanonok.

Vezetőség: dr. Vucskics Gyula (plébános) kanonok, Pálffy Béla plébános, Szolnok Jenő, Széles Lajos, dr. Krüger Aladár, Kugler Albert, Óváry Lajos.

Elöljáróság: Rottensteiner István, Kaucil István, Papp Ferenc, Faragó János, Tóth Lajos, Sikli József, Daka János, Papp Gyula, Hóra Ruda, Karkusz Sándor, Kalmár Illés, Rottensteiner József, Kurti Lajos, Barza József.

Régi idők legényei, lelkes szép gárdája, megvagytok-e még a háborus pokol öt éve után!

Gyűljünk össze még fiuk! Legyen újra kedves, meleg otthon az egylet. Nem politizálás, de öregedő legények régi összeforrott lelkeinek szeretete hozzon össze újra bennünket, hiszen annyi mondanivalónk lesz husz esztendő után s oly jól esnék megszoritani mindegyiknek kezét, azt a becsületes, munkás kezét!

Szép multja van ennek az egyletnek, miért legyen ez csak mult? Titek a jövő iparosoké, ne merengjete a multon, de építsétek széppé, boldoggá a jövőt!

Annak a szegény ácsnak, az örök, szent munka megtestesítőjének képe vár titeket s vár nehéz esztendeitek után a magyarok Istene, hogy benne-tek, családaitokban, gyermekeitekben, békétek és boldogságokban megáldja a tisztos ipart!

Üdvözlét, tisztelet, szeretet a várad Legényegyletnek 20 éves jubileuma alkalmából.

P—y.

Ma ünnepli a Kath. Legényegylet 20 éves jubileumát. Vezércikkünk a fordulópont jelentőségét méltatja. Itt csak az ünnepség programját adjuk le.

Reggel 8 órákor Szt. László plébánia templomban ünnepélyes hálaadó szentmise.

Te Deummal: a prédikációt Lestyán Endre dr. plébános mondja. A szentmise közben az összes egyleti-tagok testületileg áldoznak, az egyesület dalárdája pedig ének-számokat ad elő.

Délután 4 órákor az Egylet helyiségében, a következő műsor keretében ünneplik meg az Egylet jubileumát:

1. Nyitány: éneklí a Kath. Legényegylet dalárdája.

2. Zsadányi A.: Bihari érzélgő, népdal 7 változásban. Hegedűn előadja Rottensteiner Sándor, zongorán kíséri Rottensteiner Lajos.

3. Szavaltat: Előadja Flessy Lajos.

4. Ünnepi beszédet tart dr. Vucskics Gyula prépost kanonok.

5. Rottensteiner Lajos: Walzer, zongorán 4 kézzel előadják a Rottensteiner testvérek.

6. Ünneplőyes tagfelvétel: Tartja Gálly Sándor, egyleti igazgató.

7. Szavaltat: Előadja Bartus János.

8. Hymnuszt éneklí a dalárda.

Belépődíj nincs. Önkéntes adományokat köszönettel fogad és nyugtáz az igazgató-ság, mely az adományokból jubileumi iparos ösztöndíjalapot öhajít létesíteni.

Felhívás! A Kath. Legényegylet 20 éves jubileumát tartja. Ennek emlékére vallásos, lelkiismeretes munkás iparoslegények részére iparos ösztöndíjalapot öhajít létesíteni. Kéri a keresztény társadalmat célja segítésében.

Eddig adakoztak: Gálly Sándor 200 K, N. N. 100 K, Peregrinus 20 K.

A villamos vasut korlátolt közlekedése.

Mikor léptetik életbe az új zárórát?

A széninség napról-napra jobban lenyegeti Nagyvárad városát éppen úgy, mint az ország többi vidékeit.

A rendelkezésre álló szénkészlet még talán egy hétig elég lesz a városi villamosmű gépeinek redukált üzeméhez, azután jön a nagy bizonytalanság, megállanak az üzemek, gyárak, sötétben marad a város.

A miniszter újabb rendelettel intézkedett, hogy a világítással való takarékoskodás céljából este 10 óráig terjed a záróra s a közhivatalok csak délután 2 óráig, az üzletek pedig délután 4 óráig lehetnek nyitva.

Ezen új rend Budapestben már életbe is lépett, Nagyváradra azonban még nem érkezett meg a miniszter rendelete.

Rimanóczy Béla villamos igazgató javaslatot terjesztett a tanács elé, amely megfelel a miniszter rendeletének.

Ugyanis javasolja, hogy a tanács rendelkezze el a 10 órai zárórát az összes kávéházak, vendéglők, éttermek, színház, mozi és más szórakozó helyekre, a városházán reggel 8 órától délután 2 óráig, a közhivatalokban legfeljebb délután 4 óráig legyenek a hivatalos órák, az összes üzletek, az élelmiszeri üzletek kivételével délután 4 óráig bezárandók. A villamos igazgató javaslatát tegnap terjesztette a polgármester a tanácsülés elé, ahol az a vélemény alakult ki, hogy tekintettel arra, miszerint a miniszter hason-

irányu rendelete nem érkezett meg Nagyvárad városához s az a hivatalos lapban sem jelent meg, ezáltal nem lépteti életbe az új zárórát, hanem megvárják hélfőt, december 9-ét s ha addig sem érkezik meg a miniszter rendelete, kedden már életbelépteti a villamosmű igazgatója által előterjesztett javaslatot.

Pár nap óta szünetel a nagyvárad villamos vasut forgalma. A Városi Vasut igazgatósága beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, melyben kéri, hogy a tanács módosítsa a motorikus villamárak fo-

gyasztására vonatkozó tilalmat, a villamos vasutra nézve.

A tanács, tekintettel a villamos közlekedés fontosságára, megengedte, hogy a hét négy napján: kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap a szokásos nappali időben az A., B. és C. kocsik a megfelelő utvonalakon korlátlanul közlekedjenek. Egyben engedélyt adott a tanács arra, hogy a hét többi három napján: hétfőn, szerdán és pénteken a villamos kocsik a Városi Vasut kiegészítő vonalával közlekedjenek az olaszii vasutállomás és a Szent László-téri vonalon.

Nagyvárad munkásai a román hóditó törekvések ellen.

Népgyűlés a színházban és a városháza nagytermében.

Tegnap délután megmozdult Nagyvárad szervezett munkássága és felemelte tiltó szavát az újabb és nagyobb elnyomást és kulturátlanságot jelentő román hóditó törekvések ellen, rámutatott arra, hogy a Hohenzoller Ferdinánd és a bojárok uralma évszázados visszaesést jelentene Magyarországon, ahol a demokrácia, a népek egymást megértése, a teljes jogegyenlőség és a rég várt testvériség nagy léptekkel halad a megvalósulás felé.

Érdekes, hogy legelsők az internacionalizmust hirdető szociálisták azok, akik tiltakoznak az idegen uralom ellen. Miért? Mert a nemzetköziség hirdetői és harcosai is tisztában vannak azzal, hogy Magyarországon dolgozó népe sohasem lehet boldog más nemzetek hatalmaskodó, folyton terjeszkedni akaró politikája mellett, hogy azt az eredményt, amit a forradalom elért, most a legnagyobb, minden ellenforradalomnál nagyobb veszély fenyegeti.

Erdély és a többi magyar részek román vagy tót, vagy szerb igába hajtása ismét a háború rémét vetik elénk és a kimerült, elvérzett Európát állandó rettegéssel tartaná egy új, nagyobb balkáni tűzfészék. A világháború előtt a Dunánál és a Szávánál végződött a Balkán, most pedig Prágánál lenne a határ. Ilyen megoidást nem akarhat senki, legkevésbé azok, akik azt hirdették, hogy ez a háború a legutolsó volt.

Nagyvárad polgársága eddig hallgatott. Hallgatott pedig azért, mert mint polgárság meg sem mert mozdulni, annyira kordában tartja, annyira ráfeküdt a terror. Egy hatalom van ma Nagyváradon, a szociáldemokrata hatalom, amely — készségesen elismerjük — sok, sőt nagyon sok jót tett, de amely — és ez nagy hiba — nem akar mást, vagy másokat meghallgatni. Tudják, hogy a polgárság nagy része már készült egy demonstrációra a román terjeszkedés ellen, de a vezetőség nem merte megcsinálni, annyira félt a másik párttól. Pedig sokkal imponálóbb, sokkal hatásosabb lett volna, ha Nagyvárad egész népe, kivétel és elkülönítés nélkül, minden párt és osztálykülönbséget felejtve állt volna sorompóba, kiáltotta volna a nagy világ felé: Nem engedjük,

élni akarunk, mert az élethez jogunk van.

De most tegyük félre minden kritikát. Szögezzük le, még pedig a legnagyobb elismeréssel, hogy a nagyvárad munkások és a katonák impozáns módon juttatták kifejezésre tiltakozásukat Nagyvárad és az erdélyi magyarság elnyomása ellen.

Délután 6 órakor zárt sorokban, hazafias dalokat énekelve vonultak fel a különböző szakmák munkásai és a katonák a Szigligeti-színházba és a városháza nagytermébe megtartandó népgyűlésekre.

A városháza nagytermében

zsufolásig megtöltötték a padsorokat, a karzatot és minden szabad helyet a munkások és katonák. Itt a vasutasok, nyomdászok, famunkások, huszárok, tűzérek és nemzetőrök voltak jelen.

A gyűlést Kapner Ármán elnök nyitotta meg. Beszédében rámutatott a mai napok komolyságára, amikor a forradalom megmentette azt, amit még megmenteni lehetett. A népkormány megkötötte a fegyverszünetet, amelynek feltételei olyan kemények és megáldozók, hogy ilyeneket nemzet még nem kapott. A forradalom azonban elérte azt, amit a háború nem tudott elérni: Magyarország független népköztársaság lett, de sajnálatosan állapítjuk meg, hogy elveink nem minden tekintetben érvényesülnek, mert a győzöket elfogta az óriásgő sovinizmus. De mi szembezállunk ezzel és követeljük, amit 25 évvel ezelőtt követeltünk: a népek önrendelkezési jogát. Minden egyes embernek megvan a joga az élethez, a kultúrhoz, a fejlődéshez, kell, hogy a népnek is meg legyen. A zajos tetszéssel fogadott beszéd után dr. Katz Béla emelkedett szólásra.

A forradalom — ugymond — kiszavarta a fegyvert a monarchia hadseregének kezéből. Nem az ellenség tetette le velünk, mi tettük le, mert akartuk, hogy vége legyen a negyedik évi tartó borzalomnak. Azt akartuk, hogy mindenki térjen a munkájához, a kaszárnyákból iskolákat akarunk csinálni és a hadsereg fenmaradását is adigra terveztük, míg az ellenforradalomtól tartani lehet. De mit látunk? A harcok tovább folynak, az ország belső területén,

most már a csehek, románok és szerbek ellen.

Igaz, hogy 1868-iki 40. törvénycikket, amely a népek egyenjogusítását ismeri el, a múlt hatalmasai felrugták, tehát megérthető az elnyomott nemzetek felszabadulás utáni vágya, amelyet évszázadok keserűsége érelt meg. Csak helyeselni lehet a gyulafehérvári nemzetgyűlés határozatát, addig, amíg önmagukról akarnak rendelkezni a románok. De rendelkezni akarnak és rendelkeznek felettünk is. *Mi elítéljük az ilyen önkényuralmat.* Tiltakozunk az ellen, hogy az elnyomottból elnyomó legyen.

— És felemeljük tiltó szavunkat minden olyan törekvés ellen, amely ide, a szabad népköztársaság helyére királyságot akar! Tiltakozunk az ellen, amit Goldis László mondott a földbirtok reformáról, neünk teljes földközösség kell!

Hohenzollern Ferdinánd azt hangoztatja, hogy felszabadítani akar. Nézzen szét először a maga országában és találni fog ott elég felszabadítani valót. Romániában az ország lakosságának 95 százaléka 3 millió hektár földet, az ország területének 40 százalékat bírja, tehát kevesebbet, mint a felét. A föld 48 százaléka pedig a lakosság fél százalékának kezében van. *Hogy mer ez az ország felszabadításról beszélni?* Mi nem kérünk semmiféle felszabadításból, legkevésbé az ilyenből.

Viharos éjjezés követte Katz Béla szavait, aki kifejtette még, hogy a szocialista eszmék propagálásával kell harcolni a román törekvések ellen.

A színházban.

A színház nézőtere is megtelt. Itt Kállai József indítványára Végh Dezsőt választották meg elnöknek, aki megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a románok a régi, elseper rendszert igyekeznek feltámasztani. De mi megmutatjuk ezeknek az uraknak, hogy vállalkozásuk — ugymond — vérbe fog futni, ha kell, becsületes román testvéreinknek eszközeivel: tőrrel és bombával. Elmondta, hogy Élesden, Réven, Nagybáradon felvilágosította a románokat, hogy milyen jövő vár rájuk, dacára annak, hogy a román tanítók és papok tiltakoztak ellene.

Dr. Katz Lipót lépett ezután a szószékre.

— Öt évvel ezelőtt véres menetekben hajtottak benneteket a vágóhídra, hogy egyesek elérjék céljukat, vérből arany legyen. Türtünk és szenvedtünk, de mégis vége lett és most ismét fejünkre akar lépni egy számító handa. Ember és ember között nincs különbség, csak az, hogy szegény vagy gazdag. Két réteg van: munkanélküli tökések és nyomorgó proletárok. A nemzetközi forradalmi szociáldemokrácia nem nacionalista szempontból tiltakozik a román elnyomatói törekvés ellen, mert abban nem nemzeti veszedelmet lát, hanem a román uralkodó osztály gaz mozgalmát. Bennünket egy-évezred szenvedése köt össze a román testvérekkel, akikkel együtt véreztünk Rákóczi zászló alatt ép úgy, mint a Hora és Klossa féle lázadásban. Innen, ebből a táborból kiáljuk, hogy nem lehet bennünket, akik egy szebb jövő felé már elindultunk, egy kulturálatlan, korhadt oligarchia uralma alá hajtani.

Közbeküldések: Le a bojárokkal! Vesszenek a román uszítók.

Katz Lipót: Hívjuk fel román testvéreinket, hogy ebből kergessék el saját uraikat s ne engedjék uralmuk megszilárdítását az által, hogy felettünk is uralomra jussanak.

Vántus Károly beszélt még, aki orosz

fogsága alatti tapasztalatait mondta el és kifejtette, hogy a román imperiumtól nem kellene félni, ha az Marx tanainak realizálódását jelentené, de így igenis tiltakozunk ellene, mert tudjuk, hogy bűnös osztrályuralmat hoz.

Végh Dezső a gyűlést azzal a kéréssel rekesztette be, hogy a résztvevők csendben oszoljanak szét, semmi rendzavarást ne kövessenek el.

A vasuti menetrend változása.

Folyó hó 9-étől a személyvonatok közlekedésében az aradi üzletvezetőség területén alábbi változások állanak be. Naponként közlekedni fognak:

Budapest—Brassó között 511. és 512.

511-es érkezik Nagyváradra 8-50 dél előtt, Kolozsvárra indul 9-29 délelőtt.

512-es érkezik Nagyváradra 5-24 délután, Budapestre indul 6-20 este.

Budapest—Debrecen között 1705, 1708.

Nagyvárad—Püspökladány között 530, 541.

541-es indul Nagyváradról délután 2 órakor.

530-as érkezik Nagyváradra délelőtt 7 óra 30 perckor.

Nagyvárad—Békéscsaba között 5021, 5022.

5021-es érkezik Nagyváradra 7-50 délelőtt.

5022-es indul Nagyváradról este 7 órakor.

Nagyvárad—Dévaványa—Kisújszállás között közvetlen vonat 7202, 7201.

7202-es indul Nagyváradról 1 óra 48 perckor délután.

7201-es érkezik Nagyváradra 9 óra 15 perckor délelőtt.

Nagyvárad—Vaskőh között 7602, 7601.

7602-es indul Nagyváradról délután 2 órakor.

7601-es érkezik Nagyváradra 8 óra 20 perckor délelőtt.

Másodnaponként közlekednek:

Vésztő—Pusztahollód között 7314. páros, 7311/a ezen napokat követő páratlan napokon.

Püspökladány—Szeghalom között 7414, 7413 páros napokon.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobross között 7812 páros, 7811-es minden ezt követő páratlan napokon.

Gyula—Simonyfalva között 6612, 6613 páros napokon.

Az aradi üzletvezetésének vonalán eddig közlekedett összes többi vonat december 19-től kezdve nem közlekednek. A Gyomai nagyalás—dévaványai és békéscsaba—békési vonalak le lesznek zárva.

December 9-én közlekedik átmenetileg még az 513-as Budapestig és 5008-as Szeged—Rókusig. A forgalmi főnökség.

* Bezárják a munkásgimnáziumot.

A munkásgimnázium előadásai december hó 9-étől, hétfőtől kezdve — tekintettel a most mindenütt felmerülő nagy szénhiányra — további intézkedésig szünetelnek.

Főkormánybiztosság védelmezi az erdélyi magyarságot.

Francia tisztok és legénység Kolozsvárra.

Budapest, december 7. (Saját tudósítónktól.) A ma éjjel tartott minisztertanács a Nemzeti Tanács erdélyi bizottságát főkormánybiztosság jelleggel ruházta fel egész Erdélyre kiterjedő hatáskörrel. A főkormánybiztosságnak főfeladata lesz gyorsan intézkedni közigazgatási, közvédelmi ügyekben, valamint közvetíteni az antant, illetőleg román csapatokkal való érintkezést.

A főkormánybiztosság egyes szakosztályai élére minden valószínűség szerint kormánybiztosokat fognak kinevezni, főkormánybiztosnak dr. Apáthy István egyetemi tanárt nevezték ki.

Apáthy főkormánybiztos előterjesztésére a kormány megbízott két vezér-

kari tisztet, utazzanak Kolozsvárra, hogy ott rendelkezésére álljanak az erdélyi főkormánybiztosságnak a demarkációs vonalakat megszálló román csapatokkal való érintkezés céljából. Ugyancsak Apáthy előterjesztésére a hadügyi kormány megbízása folytán a francia katonai misszió parancsnokának rendeletére francia tisztok és legénység utaznak Kolozsvárra, hogy ott a fegyverszüneti szerződés értelmében segítségére legyenek a főkormánybiztosságnak abban, hogy a demarkációs vonalon túl fekvő területeken a felesleges összeütközések elkerülhetők legyenek.

Ukrániában a nemzeti unió ragadta magához a hatalmat.

Az egész kormányt elfogták, a hetmant meggyilkolták.

Budapest, december 7. (Saját tudósítónktól.) Kievből jelentik: A nemzeti unió csapatai elkeseredett küzdelem után benyomultak Ukrania fővárosába. A harcok során körülbelül tizezren estek el, közöttük mintegy ötszáz tiszt. A kormány tagjai elmenekültek, de elfogták őket és internálták. Skorupatzky hetmant agyonlőtték. A kormányhatalmat egész Ukrániában a nemzeti unió gyakorolja.

A német nemzetgyűlés összeülése előtt nem lesz előzetes béke.

Budapest, december 7. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Semleges külföldről eredő megbízható értesülések megerősítik azt a jelentést, hogy az antant a német nemzetgyűlés összeülése előtt nem köti meg az előzetes békét.

A Felvidéken ki fogják mondani az önálló tót köztársaságot.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.) Budapestről jelentik: Mindinkább erősödik az az áramlat, mely a független tót köztársaságot akarja megteremteni. A tót szociálisták egyesültek a keleti tótokkal s most együttesen népgyűlést hívtak össze Zsolnán, Ruttkán, Besztercebányán és Ipolyváson, amely helyeken ki fogják mondani a független és önálló tót köztársaságot.

A csehek meggyilkolták a hercegprimás testvérét.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.) Budapestről jelentik: Egy Szokolcáról elmenekült iskolaigazgató azt a hírt hozta, hogy Csernoch István földbirtokost, a hercegprimás testvérét és feleségét menekülés közben a csehek meggyilkolták. Csernoch István erős magyar érzésű volt, aki mindig nyíltan ki-mondta elveit.

A hadügyminiszter jelentése az idegen megszállásról.

Csehek, románok, délszlávok, osztrákok.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszter jelenti: Pozsony és Nyitra környékén a helyi érdekű demarkációs vonalak megállapításáról tárgyalások folynak. Rutkát és Zsolnát megszállták, egyébként a helyzet változatlan.

A román megszállás változatlan.

Muraszombatról jelentik, hogy egy kisebb délszláv csoport Radkersburg irányából átlépte a magyar határt.

Lajtaufaluban meggyilkolt egy autóbíron érkezett osztrák járőr vállalkozása, amely az itteni lakosságnak fegyvert hozott. A járőrt elfogták és lefegyverezték.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kasettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

Szakértő tanfelügyelőket követelnek a biharmegyei és nagyváradai tanítók

Tegnap tartotta közgyűlését a Biharvármegyei Általános Tanítóegylet a vármegye-ház nagytermében. A tanítók erkölcsi és anyagi ügyéről, a népoktatás és a tanfelügyelet megreformálásáról szóló tárgyak, a nehéz közlekedés dacára is beszóltatták a nagy Bihar-nevelő munkásait majdnem teljes számban. Elejétől végig izzó és forrongó volt a hangulat.

Balogh Károly elnöki megnyitójában elismerései hangsúlyozza, hogy a tanítóság a köztársaság és a forradalom vívmányainak biztosítását célzó mindenmunkából kivette a részét. Üdvözlő a jelen nem levő Kiss István belényesi tanfelügyelőt, aki volt anyyira tapintatos és figyelmes, hogy most kivételesen nem jelent meg a tanítóság gyűlésén, hogy a tanfelügyelet megreformálásáról szóló indítványt annál fesztelenebbül tárgyalhassák.

Az elnöki előterjesztéshez elsősorban Vasady Lajos tanfelügyelő szólott. Őt a tanítóság iránt táplált jóakarata hozta ide, de levonja a következtetést, eltávozik. Már ez is szenvedélyes hangokat váltott ki, de a vihar Nagy Dezső indítványának tárgyalásakor tört ki. Okos, életrevaló érvekkel bizonyította, hogy a régi korhadt rendszer protekciós, szakértelem nélküli tanfelügyelete sürgős reformra szorul. — Sokan azonban félreértették javaslatának intencióját s személyes utra terelték az ügyet. Ez okozta a vihart. Az óriási zajban alig lehetett hallani Réz Mihály, Csordacsicsné K. Antonia, Horváth István és Csigás Mihály szavait, kiknek hozzászólása után kimondta a közgyűlés, hogy nem szakértelemmel bíró tanfelügyelők rövidesen kicserélendők s a tanfelügyelet vezetésével ezután csakis olyanok bizassanak meg, kik maguk is elemi iskolai tanítással foglalkoztak.

Éljen Kiss István! — hallik mindenfelől.

A Nemzeti Tanács kiküldötte Berkovics René szóval ezután fel, felkéri a tanítókat, hogy szívvel lélekkel támogassák azt a propagandát, melynek célja a falu egyszerű népét is felvilágosítani az új államforma áldásos előnyeiről.

Majd megérkezik dr. Agoston kormánybiztos s a tanítóság nagy óvációjával mellett kifejtéi programját, a megújulás új eszméket vetett fel, új feladatok elé állítja a tanítókat. Bizik benne, hogy az új Magyarország nem fog csalatkozni azokban a lelkes emberekben, kik elnyomatásuk alatt is szívük melegével szolgálták legszebb álmukat: az önálló, független Magyarországot. Beszédek hatására kimondta a tanítóság, hogy Magyarország területi integritása megvédéseért a kormányhoz felterjesztést, az egész világ tanítószághoz pedig kiáltványt intéz. Miután Károlyi Mihály miniszterelnököt és Lovászky kultuszminisztert táviratilag üdvölték, a következő határozati javaslatot fogadták el:

Mondja ki a Biharvármegyei Tanító Egylet közgyűlése, hogy valóban a nép érdekeit szolgálja tudó államformák kizárólag a köztársaság, mint a forradalom egyéb vívmányainak biztosítását célzó mindenmunkából részt kíván az Egylet minden tagja számára, nemre és iskolajellegre való tekintet nélkül. Kötelezi a közgyűlés az egyesület minden tagját, hogy a biharmegyei Magyar Nemzeti Tanácsnak a köztársasági vívmányok biztosítására irányuló törekvéseiben minden további felhívás bevétele nélkül álljon rendelkezésére. Még pedig olyanformán, hogy mindenki a saját környezetében, városában, falujában kezdjen propagandát, amelyen vagy maga, vagy a Nemzeti Tanács kiküldöttje szerepeljen előadóként. Hogy a propaganda milyen irányu legyen, azt a különböző helyeken előforduló különféle esetek határozzák meg. Tartsa kötelességének minden tanító, tanítónő és óvónő, hogy a lakosság hangulatáról, szándékairól, terveiről és magatartásáról, szóval a jelenlegi eseményekről a Biharvármegyei Nemzeti Tanácsot esetről-esetre értesítse. Aki idevontakozó kötelességeit nem teljesíti, az nem barátja a népnek, az csak a régi hazug rendszer dicsőítésére érdemelte meg. Ifjú köztársaságunk által nyújtandó előnyökre és a munkástársadalom elismerésére azonban méltatlannak bizonyul.

A forradalom kuruzslói.

A forradalom kivívta a sajtószabadságot. Örült ennek a lázas Magyarországnak, mint beteg az injekciónak, amivel egy pár percre ismét felfrissülnek elvándorolt szervei. A beteg Magyarország magához tért, régi orvosait elcsapta, mert ostobák, rövidlátók és tehetetlenek voltak, új emberek jöttek segítségére, akik új eszközökkel és friss, bátor tudással vágták ki a fekélyt testéből, igyekezve megmenteni a megmenekülőt és nem szépitve a szomorú valót, nyílt szóval állapították meg, a diagnózist úgy, hogy a beteg is hallja: az állapota válságos.

A beteg megmentésére összegyűlt tudósok csoportjába aggodalmasan fölcsapott a furakodtak be a kuruzslók, akik mert külsőre az orvosok tőzjátékát húzták fel, a primitív emberek előtt, mint tanácsadó professzorok szerepeltek.

Ezeket a kuruzslókat nem a szentügy iránti lelkesedés és jóakaratu közreműködés hozta közzénk, hanem a megélhetés, a parazita természet, a forradalmi konjunktúra bőséges kiaknázásának akarása.

Ezek a kuruzslók úgy gyógyítanak, úgy mentik az országot, hogy hasábszárműveletről a „szencációs leplezéseket” a harcerek emereiről, tehát nem azokat leplezik le, akik nem voltak ott, hanem azokra vetik magukat, akik ott voltak.

Ezek a kuruzslók, akik a parancsnoklást eddig csak a kávéházi pincérek felett gyakorolták, most hadbírókká tolják fel magukat, vitéz tábornokokat állítanak pellengérré, hozzá nem értő szavakkal kritizálva működésüket. Hadvezérek, kiknek személyes bátorságáról legedák szölk, leántanak a sárba, maguk közé. Neveket olvasok lapjaik hasábjain rágolommal és gyalázkodással körülvéve, azokat a neveket, amiket a Dohé dón úgy holtam ki-ejteni, hogy „Bánffy százados előre!”

És előre ment Bánffy a századával együtt, sokan elpusztultak, a Bánffy velétlenül megmarad, akkor nem tudja hogy mért érte őt olyan szerencse. Most már tudja, a jó Isten azt akarta, hogy olvassa el, mit írnak róla egy nagyváradai lapban, a „Vihar”-ban 1918-ban, róla, éppen róla, „Bánffy kapitányról”, akit a honvédek imádság szerettek.

Hogy ebből a konglomerált hadseregből a magyar honvédség mindig kitűnt, annak főoka az volt, hogy a tiszték a legénységgel

együtt éltek, együtt voltak jóban roszban mindig. Együtt feküdtek a kárpáti hóban, a San-Michele árkaiban, a Gábrriel gránátölcséireiben, a Piáve hullámaiban. A magyar jobban szerette a tisztjét, mint a német vagy az osztrák. A német tiszt gögös, az osztrák barátságtalan, a magyar jószívű bajtárs. Ez nem frázis, ez nem önhittség, ez így van. A felelőtlen kuruzslók munkájának az eredménye, hogy ma tiszt és legénység messze eltávolodtak egymástól, az ilyen „leplezések” teszik tönkre a tiszt tekintélyét, ezért nincs fegyelem.

Persze, amit szabad a pesti „nagyok”-nak, azt szabad a váradai „kicsik”-nek is gondolják. — Hát nem szabad! Se a „nagyok”-nak, se a „kicsik”-nek!

Nem szabad, mert itt Nagyváradon egy öntudatos tisztikar van, amely nem fogja tűnni, hogy bármelyik tagját is pellengérré állítsák, igaztalanul megcsufolják és nehéz harcokban önfeláldozással szerzett dicsőséget próán kezekkel megnyirbálják.

Ha már mindenáron „lepleznék” akar-nak, hát rajta, — sokkal kövérebb téma — leplezzék le azokat, akik nem voltak ott!

Tudom ezt nem szívesen teszik.

A kuruzslók nem szeretnek foglalkozni — önletrajzzal.

Ács Vilmos.

Nyilatkozat.

A 4. honvédgyalogezred tisztje és altisztje Ács Vilmos főhadnagy urnak „A forradalom kuruzslói” című cikkét az 1918 december 7-én tartott gyűlésén egyhangulag elfogadta, azt magáévá tette, annak minden sorával egyetért.

„A Vihar” című lapban a Bánffy százados ellen intézett támadások nem fedik a valóságot. A tisztje és altisztje kar módot fog találni arra, hogy magának elégtételt szerezzen úgy a jelenleg távollevő Bánffy százados esetében, mint a jövőben előforduló esetekért.

Nagyvárad, 1918 december 7.

4. magyar gyalogezred tisztje és altisztje kara.

Linder Béla végleg távozik a kormányból.

Lemondásának oka.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.)

A forradalmi népkormány első hadügyminisztere, Linder Béla, akit a kormány utóbb tárcanélküli miniszteré nevezett ki és a béketárgyalásokat előkészítő munkálatok vezetésével bízott meg: végleg távozik a kormányból. Linder már beadta lemondását és a kormányhoz közel álló körökben úgy tudják, hogy a ma esti minisztertanács tudomául fogja venni a lemondást. Linder Béla azzal indokolja meg lépését, hogy helyesebbnek tartja, ha a béketárgyalásokat a külügyminiszterium és a miniszterelnökség együtt végzi és így az ő személye feleslegessé válik.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.)

A Magyarország értesítése szerint Linder Béla miniszter lemondásának oka a következő: Linder Béla, mikor a népkormány miniszterré kinevezte, semmiféle párt-hoz nem tartozott, utóbb azonban a szocialdemokrata pártba lépett be. Minthogy nem akarta, hogy a kormányban képviselt pártok egyensúlyát megzavarja, új politikai állásfoglalása arra indította, hogy lemondását benyújtsa. Linder Béla állását a kormány egyelőre nem tölti be.

A városi tisztviselők szolgálati pótléka.

Jóváhagyta a miniszter.

Az állami és megyei tisztviselőkre nézve már a múlt évben meghozta a törvényt az országgyűlés a szolgálati pótlék tárgyában, mely szerint az ugyanazon vagy hasonló állásban eltöltött idő minden 3 évben az illető a magasabb fizetési fokba lép elős a megfelelő fizetést élvezi.

Nagyvárad város törvényhatósága szintén még a múlt évben elhatározta az állami tisztviselőkéhez hasonló szolgálati korpótlék behozatalát, a mely a városi tisztviselők egy részét érinti, mert vannak, akik hosszú idő óta szolgálnak egy állásban.

Azóta a minisztériumban hevert a közgyűlés határozata, dacára a többszöri sürgetésnek.

Tegnap végre leérkezett a határozat a miniszter jóváhagyásával, még pedig 1917. június 1-ig visszamenőleg.

A miniszter jóváhagyása folytán most az illető tisztviselők egyösszegben megkapják az 1917. év júniusától a megfelelő magasabb fizetési osztálynak megfelelő fizeteskülönbözetet.

A londonimunkások nagygyűlése a központi hatalmak szétdarabolása ellen

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.)

Londonból jelentik: Az angol munkáspárt nagygyűlést tartott, amelyen erősen tiltakozott az önrendelkezési jog olyan értelmezése ellen, amint azt az antant Magyarországra, Német Ausztriára és Németországra vonatkoztatja. A gyűlésen, melyen mintegy tízezer munkás vett részt, heves kifakadások hangzottak el Lloyd George külpolitikája ellen, amely imperialista hadicélok szolgálatában áll és amely ellentétben van azokkal a célokkal, amelyek szem előtt tartásával az antant tagjai a világháborút viselték.

A gyűlés egyik szónoka, Macdonald Ramsay a következőket mondta:

— A mi kapitalistáink nem békét, hanem újabb győzelmeket akarnak. Angliának soha nem volt békéje, amikor a kapitalizmus uralkodott.

Egy másik szónok, Meynel melegen üdvözölte Trockit és Lenint, valamint Magyarországot, Német-Ausztriát és Németországot demokratáit, akik lerázták magukról a jármot.

— Az a béke — mondotta, amelyet a mi diplomatáink akarnak, rothadt béke lenne, de remény van rá, hogy a szocialistáknak sikerülni fog az ilyen békét megakadályozni.

A nagygyűlés végül határozati javaslatot fogadott el, melyben a londoni munkások tiltakoznak a Kelet-Európa és Oroszország ellen tervezett katonai intervenció ellen és azt a legélesebben elítélik, követelik az azonnali leszerelést és a teljes demokráciát.

A kormány két néptörvénye.

Esküdtbíráskodásról és a népjóléti minisztérium felállításáról.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.)

A Politikai Híradó jelenti: A kormány a november 16-iki néphatározat értelmében a következő törvényeket lépteti életbe:

I. A nép esküdtbíráskodásáról.

A büntető bíróságot fontosabb ügyekben esküdtek gyakorolják. Sajtó útján elkövetett bűncselekmények felett esküdtbíráskodás itél. Hazaárulás vádjában esetében a perbe fogás kérdése is esküdtszék elé tartozik.

Esküdt bírót lehet mindenki, akit közszépi választójog illet meg.

Ez a néptörvény, amennyiben végrehajtásához külön intézkedés nem kell, azonnal életbe lép.

II. A munkás és népjóléti igazgatásról.

A magyar népköztársaság közmunkaügyi és népjóléti igazgatásáért a népjóléti minisztérium állítja. A munkásügyi és népjóléti minisztérium hatásköré alá tartozik a munkásügy egész terjedelme, a munkásbiztosítás, közegészségügy, gyermekvédelem, lakásügy, hadigondozás, a hadiárva, hadiözvegyek gondozása.

Ez a néptörvény azonnal életbelép.

Öt hét múlva lesznek a választások.

A Károlyi-párt értekezlete.

Budapest, dec. 7. (Saját tudósítónktól.)

A Politika Híradó jelenti: A Károlyi-párt szombat este Hock János elnöke alatt pártértekezletet tartott, amelyen a kormánytagjai közül Károlyi miniszterelnök, valamint Lovász Márton és Buza Barna miniszterek jelentek meg.

Hock János elnöki bejelentése után Ábrahám Dezső jelentette be, hogy az új program előkészítésére kiküldött bizottság már csaknem egészen elkészült munkájával és az új pártprogramot már a kedden tartandó értekezleten előterjeszti.

Ezután Hock János elnök foglalkozott az esti lapoknak azon hírével, mely szerint Károlyi miniszterelnök és Bartha nádgyminiszter között ellentétek merültek volna fel. — Megállapítja, hogy ez a hír ép olyan mese, mint azok a hírek, melyek a párt állítólagos elégedetlenségéről szólnak.

A miniszterelnök beszéde.

Ezután Károlyi Mihály miniszterelnök szólt fel és a következőket mondta:

— Azal mindenkinél tisztában kell lenni, hogy nemcsak a magyar lakosság fog nagy adót fizetni, hanem a győztes államok polgárai is. Ennek a háborúnak a költségeit csak úgy lehet előteremteni, ha egész Európa radikálisan rendezi finánciális és gazdasági kérdéseit. Radikálisan kell tehát a kérdést megoldani, nem pedig az osztályérdek szempontjából.

— Azt kell szem előtt tartani, hogy annak válláról kell a terhet levenni, aki a háborúban vérzett és azokra kell hárítani, akik a háborúban szenvedtek és a legkevesebbet szenvedtek. A rendszert alatti csakis szociális elvek érvényesülhetnek. A legfőbb az, hogy a terhek elosztása igazságos legyen.

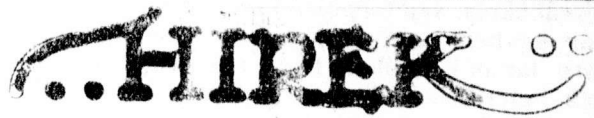
— A vagyonszeres osztálynak nagy áldozatot kell hozni, át kell éreznie, hogy most az ő ideje jött el, neki kell magának tudni, hogy akar és hoz is áldozatot ezért az országért.

— Most választások előtt állunk. Remélem, hogy körülbelül öt hét múlva megtarthatjuk a választásokat. A kormányban képviselt pártok lényegében egyet akarnak, azt hogy a magyar népet, az ipari és földmunkást talpra állítsuk, mert minden állam olyan mértékben lesz erős, amilyen erős lesz benne a kisember. (Éljenzés, taps!) Ez olyan nagy világpolitikai igazság, amelynek nemcsak bennünket kell áthatni, hanem át fogja hatni magát az egész világot. (Nagy éljenzés és nagy taps.)

A földbirtokreform.

Ezután Buza Barna miniszter a földbirtokreformról szólt. Hangsúlyozta, hogy a forradalom konzekvenciáit ezen a téren is le kell vonni. Nem azt kell nézni, hogy mit akarnak egyes tekintélyes családok, mert a forradalom előtt az volt a divat, hogy Magyarország egész kormánya néhány tekintélyes család gondolkozása után igazodott. Én nem törődhetem egyes családok érdekeivel, itt most Magyarország létéről van szó. Népünket földhöz kell juttatni.

Juhász Nagy Sándor és Jánosi Zoltán felszólalása után az értekezlet véget ért.

Immakulata.

A mai napon a kat. egyház egyik legszebb ünnepét üli, a szeplőtelen fogantatás ünnepét. Annak tiszteletét zengi az egyház, kit a Mindenható minden bűntől megoltalmazott, hogy Krisztusnak méltó Anyja legyen. Magyarország Patrónájához kétszeres buzgósággal esedezünk ma: Ne feledkezzél meg szegény magyarokról!

Az istentiszteletek sorrendje:

A székesegyházban 9 órakor dr. Karacsony János tart nagymisé; fél 12 kor csendesmise.

Olaszi plebánia templomban 7, 8, fél 12-kor csendes, 9 órakor Imrik Zoltán plébános prédikál és tartja az ünnepi szentmisét; este fél 7 kor ájtatosság szentbeszédet Glitz Mihály segédlelkész mond. Egész nap szentségimádás.

Szent László plebánia templomban 8, 9, 11 órakor szentmise; 9 órai nagymise előtt Kovács Sándor segédlelkész prédikál.

Várad Velencén 8, 9 kor szentmise, a nagymise után Balázs Gyula plébános mond szentbeszédet.

A nagyváradi kongregációk ünnepe.

Ma, dec. 8-án az összes kongregációk egy nagy családdá egyesülnek, amelyet egy hit és egy gondolat hat át: az a nemzet biztosítja létét, amely lelkileg születik, a premontrei főgimnázium kongregációja testvéri szeretettel hívja meg az összes kongregációkat a közös szent áldozásra, amely a premontrei templomban reggel 8 órakor lesz. A szent beszédet dr. Kovács S. Lajos főgimnáziumi igazgató mondja. Az urak kongregációja számára a hátsó jobboldali padok és a szentélyben elhelyezett székek, a többi pedig a nőkongregációk számára vannak fenntartva. Ezután pedig fél 6-kor a főgimnázium dísztermében vallásos, hazafias ünnepély, amelyre a kongregációkat és az érdeklődőket testvéri szeretettel hívja meg a főgimnázium Mária kongregációja. Külön meghívókat nem küldtek szét. Ha valaki, úgy az ifjúság halás, szerény meghívóját megtiszteli. A belépő díj

1 korona, a jövedelem felét az anya és cse-
csemővédelem céljaira adjuk.

* **Dr György Ernő előadása.** Dr György Ernő, az Orsz. Magyar Kereskedelmi Egyesülés központi titkára ma, vasárnap délelőtti 11 órakor a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok és az Omke nagyvárad körzetének együttes ülésén a kereskedelmi kamara nagytermében előadást tart a kereskedőket érdeklő aktuális kérdésekről. Az előadáson bárkit szívesen látnak.

* **Felhívás.** A forradalom eredményének biztosítására és kiépítésére a Nagyvárad Nemzeti Tanács és Biharmegyei Nemzeti Tanács bevonásával megalakítottam a nagyvárad propaganda-bizottságot. Felkérem mindazokat, akik e munkában részt óhajtanak venni, jelenjenek meg holnap, hétfőn este 6 órakor a vármegyeház nagytermében. Dr Ágoston Péter kormánybiztos.

* **Az állami főreáliskolában** a decemberi magánvizsgálatok folyó hó 12-én és 13-án lesznek az iskola saját épületében. Az érettségi vizsgálatok írásbeli része december 16., 17. és 18. napjain lesz, a szóbeli érettségi december 19-én ugyancsak a főreáliskola saját épületében. Az igazgatóság egyben ezúton értesíti a főreáliskolába járó tanuló szüleit, hogy az iskola épületének helyreállításához még mindig rem fogtak hozzá. Az igazgatóság.

* **Logász küldöttség a kultuszminiszter előtt.** A nagyvárad főiskolai hallgatók küldöttsége pénteken megjelent Lovászy Márton vallás és közoktatásügyi miniszternél, kinek átnyújtotta a diákság szociális helyzetét tárgyaló memorandumát. Különösen a miniszter jóindulatába ajánlotta a küldöttség a nagyvárad jogakadémia szigorlat tartási jogának megadására irányuló kívánságát a főiskolai hallgatók azonnali segélyezésének kérdését. Lovászy Márton kultuszminiszter valamint Juhász Nagy Sándor államtitkár és Gyökössi Endre min. tanácsos is, kiket szintén felkeresett a küldöttség, jóindulatáról biztosította a diákokat.

* **Hadbavonult diákok értekezlete.** Felkérjük mindazon hadbavonult diákokat, kik érettségijüket, oklevelüket katonai szolgálatuk miatt meg nem szerezhették, hogy december 10-én, kedden este 7 órakor a Széles utcai földszintes elemi iskola III. osztályu termében okvetlenül megjelenni szíveskedjenek.

* **Munkásjutalmak kiosztása.** A kereskedelmi miniszter évenként pénzbeli jutalmat és elismerő díszokmányt oszt ki azon ipari munkásoknak, akik legalább 15 évet töltöttek egy munkaszakban és lehetőleg egy munkaadónál töltöttek minél hosszabb időt. A miniszter a nagyvárad kereskedelmi és ipar kamara területéről évenként négy ilyen kiváló és érdemes munkást részesít 100-100 korona jutalomban és elismerésben. Ez évben a kamara előterjesztésére a következő derék munkásoknak adományozta a miniszter a jutalmakat: *Lebi Bernát* gépkezelőnek a *Bognár és Szántó-cégnél*, *Madas Sándor* és *Bakos Sándor* cipőgyári munkásoknak a *Hungária cipőgyárban* és végül *Gávra Mihály* borbélysegédnek *Zemplényi Sándor* borbélyiparosnál. — A pénzjutalmakat és elismerő okmányokat az illetőkrek ünnepélyes keretben a szerdán délután fél 3 órakor tartandó kamarai teljes ülés elején adja át *Dr Moskovits József* kamarai elnök.

* **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter *Molnár Károly* posta- és táviratisztet soronkívül posta- és távirda főtiszté nevezte ki.

* **A Népszövetség mozi előadásán** ma, vasárnap Jókai Mór regénye: *Szegény gazdagok* és egy érdekes ripper-film kerülnek előadásra. Ma is, mint rendesen, két előadás lesz: egyik d. u. 4 órakor, másik d. u. 6 órakor kezdődik. Belépti díjak a rendesek. Pénztárnyitás az előadások előtt félórával.

* **Népszövetségi műkedvelőgárda** tagjait a rendezőség felhívja, hogy fontos tárgy megbeszélése végett ma, vasárnap délután fél 3 órakor jelenjenek meg a Kátr. Körben. A rendezőség.

* **Beszerezési előleg az ideiglenes alkalmozottaknak.** Az ideiglenes városi alkalmozottak beszerezési előlegét a városi tanács tegnap tartott ülésén folyósította.

* **Bimbóhullás.** *András Gusztáv* posta- és táviratiszt és felesége *Klemens Mária* 16 hónapos Erzsike leánykájuk elvesztését siratják. Temetése hétfőn délután fél 3 órakor lesz a Kórház-utca 49. szám alól.

* **Felhívás a Radikális-párt intézőbizottságához.** A Radikális-párt intézőbizottságának t. tagjait felkérem, hogy hétfőn délután 6 órakor a megyeháza bizottsági termében sürgős és fontos ügyek megbeszélése céljából okvetlenül teljes számmal megjelenni szíveskedjenek. A személynél szülő meghívók szétküldését a rendelkezésemre álló idő rövidsége folytán mellőzöm. Dr Grósz Menyhért elnök.

* **Elhunyt bíró.** *Vinnay Arpád* járásbíró Nagyszalontán tegnap az utcán hirtelen összeesett és meghalt. Halálát agyszélhűtés okozta. Az elhunyt egyike volt a legszorgalmasabb, legéreamesebb bírónak, kinek halála családján kívül az egész biharmegyei és nagyvárad bírói kart gyászba borította.

* **Az entente Magyarországa.** Ketten beszélgetnek, a reggeli kávénál az újságot olvassák:

— Gyalázat, ahogyan az entente elbánik Magyarországgal. Nem hagy meg nekünk semmit belőle.

— Valamit mégis meghagy.

— Ugyan mit?

— A Nagykhónságot, a Kiskhónságot, a lasszságot és a Csalókózt.

* **Elhunyt matróna.** Özv. *Nagy Imréné* szül. *Somogyi Erzsébet* élete 78 évében elhunyt Gye-mekei, 17 unokája és nagy rokonság gyászolja. Temetése ma, vasárnap, dec. 8-án délután lesz a Kolozsvár-utca 95. sz. gyásházából.

* **Tea és rum kapható.** Tudatom a város közönségével, hogy hétfőn 1918. december 9-től kezdődőleg a tea jegy december havi szelvénye ellenében a Szent László téri hatósági fűszerüzletben személyenként egy deka teát fognak kiszolgáltatni. A kevert tea maximális árát további intézkedésig kilógrammonként 86 koronában állapítom meg. Ugyancsak december 9-től kezdődőleg korlátolt és korlátlan italmérők a forgalomban levő rumjegy felmutatása ellenében személyenként 2 deci rumot fognak kiszolgáltatni. Az italmérők a rum kiszolgáltatását a rumjegy hátlapján feljegyezni tartoznak, ugyancsak kötelesek a kiszolgáltatott rumról jegyzéket vezetni, mely jegyzékben az igénylő neve és lakása, valamint a rumjegy száma kitüntetendő. E jegyzéket kötelesek december 15-ig a közéletmegőrzési ügyosztálynak elszámolás céljából beküldeni. Azon italmérő, aki a rumot meghamisítja vagy rumjegy nélkül szolgáltatja ki, kihágást követ el és ellene a leg-

sürgősebb eljárás fog. folyamatba tétetni. A rum literenkénti maximális ára 13.20 K-ban állapítatik meg. *Lukács Ödön* polgármester helyettes.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon jó ösmerősöknek, barátoknak és kartársaimnak, kik felejtethetetlen nőmnek elhunytával fájdalmunkat enyhítették, ez uton mondunk hálás köszönetet. Özv. *Bodnár István*, özv. *Lovadi Gáborné*.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészíték a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó eladó, esetleg bérbeadó.

Színház.

A színház műsora:

Vasárnap délután II. József császár, este: *Pacsirta*.

Hétfő: *Erdészleány*.

Kedd: *Erdészleány*.

Szerda: *Erdészleány*.

Csütörtök: *Sárga liliom*.

Péntek: *Pacsirta*.

Szombat délután: *Böregér*, este: *Remény*.

Vasárnap délután: *Palika*, este: *Tul a nagy Krivánon*.

Erdészleány. *Buebinder* és *Jarnó* zenéjű idillikus meséjű operettjét hétfőn új szereposztásban eleveníti fel a színház operett-együttese. A repriz címszerepében a népszerű primadonna, *Horváth Nusi* tehetségének újabb kvalitását csillogtatja. A többi szerepeket *Kozmoffky Emma*, *Tóthné*, *Gróf Laci* és *Tamás Alfréd* játsszák.

URÁNIA
mozgó-
színház

MA

Udvari levegő.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

Nyílttér

A város szegény
venerikus (nemi
és bőr) betegek-
nek ambuláris
rendelése a

kerületi munkáspénztár

helyiségében na-
ponta d. u. fél
5-től fél 6-ig kez-
detét veszi. Hétfő
szerda, péntek
férfiaknak, kedd,
csütörtök szom-
baton a nőknek.

Szerkesztésért felelős: *HILF LÁSZLÓ*.

Kiadótulajdonos: *Szent László-nyomda* r.-t.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.
Rákóczi-ut. (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

VILLAMOS VASALÓK és FŰZŐK

megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek

STERN VILLAMOS VÁLLALATA

Szt. János-u. 20. Telefon 556.

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelősséggel

a Középiskolai
Előkészítő
Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szépírás) szeptember
15-től kezdve a DONÁT-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget ér-
tesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim
igényeinek megfelelően fogom tovább ve-
zetni. A kávéházamban szolid árak mellett
pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezér-
elvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát
szolgálok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló
tisztfelettel

MAYER VILMOS.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezetékszerelő, bronz-
műves, bádigos, laka-
tos, műszerész és gal-
vanizáló. Irógép-, ke-
rékpár-, gramofon-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet
VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919.
január 1-én VII-ik évtársulatát nyitja meg.

Az előbbi üzletek, dacára a nehéz meg-
élhetési viszonyoknak, — igen szép ered-
ményre jutnak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jelez-
hetnek már most is a hivatalos órák alatt a
szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u.
5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befize-
tesre kötelez s kiki annyi üzletrészt jegez,
amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként,
20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik;
a tagok a befizetett összeget kikapják s a
rájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/5-öd részéig
a szövetkezettől ocsó kánára kölcsönt is
kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azon-
fűl betáblázásra, é tékpaírra, vagy váltóra,
bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészé-
ben a tagok között osztatik fel s kiki heti
beétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azo-
kat legmagasabb kamatlábal kamatoztatja.
Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozó-
kat, szíveskedjenek szövetkezetünk helyiségé-
ben részjegyeket jegezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznoínekegyedűli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készíttetnek.

Márchichek Ferenc

államilag képesített szőlész
és borkezelő kádármester.

Van szerencsém a nagyé demü közön-
ség (szőlőbirtokosok, borkereskedők)
b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMŰHEYT

nyitottattam. Elvállalok új és ócska hor-
dók, kádák készítését és javítását. Bor-
pince berendezéseket, privát borkezelést,
borderítések, hibás hordók p. eperálá-
sát felelősség mellett. Továbbá szőlő-
telepítések, alany- és nemes-szőlő
fajok megválasztásánál, beültetéseknel
(fekvés szerin) szak-zeű felvilágosítás-
sal szolgálók. Kiváratra te ep meg-
tekintés végett ki is megyek.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Diák csiny.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

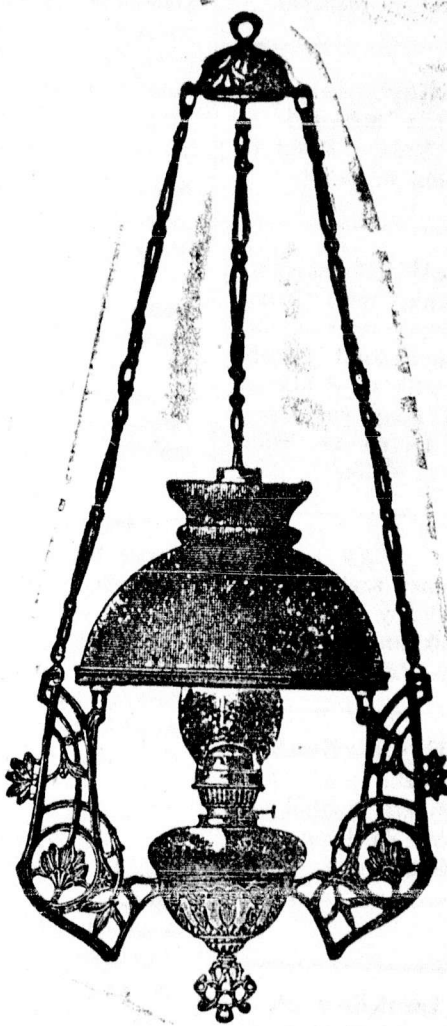
VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Udvari levegő.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40.-
Kávékészlet	40.-
Fekete-kávé készlet színes tálcával	40.-
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.-
Fűző lábasok tűzálló	6.-
Fűző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.-
Befűtőkészlet finom aranyozással felsz.	40.-
Pingg lámpa csigás felszerelve	60.-
Falitűző színes aranyozással	40.-
Ebédlikészlet sz. aranyozással 6 szem	800.-
Ebédlikészlet színes finom minátval 100 részes, teáskészlettel együtt	500.-

Diszmutáruk, majolika disztárgyak,
valódi cobald diszmutáruk, terak-
kota figurák, chinaezüst és alpacca
ezüst áruk

legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladóknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmutá-
ru nagy gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó

egy pár tiszti csizma és egy fiu gyermekruha teljesen jó karban. Csengeri-u. 11. szám Gyvarban.

Elveszett

egy retikül arany órával Cs. E monogrammal. Becsületos megtaláló hozza be a Hegedűs irodába hol illő jutalomban részesül.

Gépszijak

különböző méretűek eladók. Erdélyi Szent János-utca 6. sz.

Üzleti kiadásítás.

Üzletünk, mint társas cég felszámol s az áru az irányáraknál is lejjebb árúsítatik el. A kiadásítással meg van bízva Fögel Dezső ur. Klein Géza és Ödön.

Egy

mindenes szakácsné és szabaleány nálam azonnal alkalmazást talál. Dr. Fassy. Rákóczi-ut 35. a.

Egyháziinak

ajánlkozók róm. kath. plébániára hadból vizsátért és ilyen alkalmazásban volt ember. Címe a kiadóhivatalban.

Imakönyvek

nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Téli karalábét

és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális árrban. Megrendelhető Moskovits Adolf és Flainál. Telefon 15-08.

Elveszett

egy vörös színű, hosszú szőrű kan vizsla kutya. Megtaláló jutalom ellenében szíveskedjék a püspöki residentiába átadni.

Likör

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognackivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét a ruháért, mert a kláson bevért ruhafestékkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag tisztíthat. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Poloskairtó

Meksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-tására. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Tavaszi

ceplők, májfoltok, bőrrörösség, kiütés, mltreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Viora átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-B.

Salétrom-só!

Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

MUSZÁJ NEVETNI!

„UJVÁRI TELEFONÁL”

a címe annak a legújabb tréfás, kétoldalu hanglemeznek, melyet Ujvári, a közkedvelt magyar éneklő komikus a Télikerthől a felő. Hogy ez a kiváló

népszerű komikus

az ő csodás tehetségével milyen elsőrangú produkál, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez

pénzért nem kapható,

hanem csupán hat darab használt, lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

WAGNER

„Hangszernagyáruház”

Budapest, József-körút 15. Fiók: IX., Ráday-utca 18.

Telefon: József 35-92.

Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig.

Fényképes dalszöveges lemez- és hangszerárjegyzék ingyen!

VISZKETEKSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLESCH-féle törvényesen védett

„Skaboform”-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétet dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbategely 4 K, nagy tegely 6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG”-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedűs Rezső „Szent László” gyógyszer-tárában és Sebestyén Arthur „Diana” gyógyszer-tárában.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtűk, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárúk, pipere és toilette szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszmuáruháza
Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.
javítások eszközöltetnek.

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegye nagyszalontai járásban lemondás folytán megüresedett kötegyáni körorvosi állásra pályázatot hirdetek.

A kör székhelye: Kötegyán.

A körhöz tartoznak még Ant, Méhkerék nagyközségek.

Az állás javadalma:

1600 kor. törzsfizetés, mely 5 évenként 200-200 kor. korpótlékkal emelkedik.

Lakás, utiátalány, esetleg természetben fuvar, valamint szabályrendeletileg megállapított látogatási és műtéli díjak.

Megválasztandó orvos megszerezheti a vasuti munkáspénztári magánorvosi állásokat is.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1908 évi XXXVIII. t. c. 7. §-ában előírt képesítésüket igazoló okmányukat f. évi december 27-ig hozzám annál inkább is teresszék be, mivel a később beérkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

A választást f. évi december 28-án déli 12 órakor fogom megejteni Kötegyán község házánál.

Nagyszalonta, 1918. november 25.

Csanády
főszolgabíró.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzacsiriz	—	—	—	K 19-60
1 kgr. la. buzacsiriz	—	—	—	K 39-20
1 kgr. la. folyékony csiriz	—	—	—	K 8-—
1 kgr. la. faszeg 2-15 sz.	—	—	—	K 8-—
1 drb brassói talpráspoly	—	—	—	K 3-80
1 drb brassói kireszelő	—	—	—	K 3-30
1 kész. bőrtalpvédő	—	—	—	K 2-50
1 drb. vaskapta	—	—	—	K 12-80
1 kész. acél talpvédő	—	—	—	K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	—	—	—	K 6-80
ugyanaz zsákvéteinél	—	—	—	K 6-25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz	—	—	—	K 4-80
100 drb 1/2 csaphoz	—	—	—	K 6-80
100 drb 3/4	—	—	—	K 6-80
100 drb 1 1/4	—	—	—	K 6-60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.